Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Izvzemši Sobote and Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 21, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., četrtek, 6. junija (June 6), 1929. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 132

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

THE LIBRARY OF ... 1 0 192 ... ILLINOIS

Deveta redna konvencija S. N. P. J.

Zapisnik enaindvajsete konvenčne seje

ENAINDVAJSETA SEJA
dne 24. maja popoldne.

Predsednik otvori sejo ob eni popoldne.

Brat Terčelj predlaga, da se še pred čitanjem zapisnika nadaljujejo volitve. Predsednik odloči, da zbornica preide takoj na nominacijo za glavnega tajnika. Pred tem brat Olip v kratkem nagovoru v imenu združitvenega odbora podari odboru za plače škatljo smotk v priznanje za njih delo.

Za kandidate za glavnega tajnika so nominirani bratje Vider, Turk, Gradišek, Siskovich in Novak. Nominacijo sprejmeta brata Vider in Turk; na kar se vršijo volitve. Ko poverilni odbor pobere glasove, je čitan zapisnik devetnajste seje. Še pred prečitanjem se poverilni odbor vrne in naznani, da je brat Vider izvoljen za glavnega tajnika s 134 glasovi proti 95. Brat Vider se zahvali za izvolitev. Pravi, da se zaveda odgovornosti, in če bi bil še boljši, da bi ne mogel izvršiti vsega dela brez pomoči članstva. V svojem govoru izjavi: "Delal bom nepristransko za načela SNPJ."

Sledijo volitve za bolniškega tajnika. Nominirana sta brata Novak in Gradišek. Med štetjem glasov se nadaljuje čitanje zapisnika, ki je sprejet s popravkom. Po seštetju glasov se pokaže, da je brat Novak dobil 134, brat Gradišek pa 95 glasov. Brat Novak je proglašen izvoljenim. Nadaljujejo se volitve za namestnika bolniškega tajnika. Nominirana sta brata Junko in Gradišek, ki oba nominacijo sprejmeta. Pri glasovanju dobi Gradišek 137 glasov, brat Junko pa 89.

Delegat od št. 39 vprašuje glede preostalega sklada za Republičansko združenje, na kar brat Zajc odgovori, da nadzorni odbor priobča račune v listu. V krajšem govoru delegat od št. 39 pove svojo željo, da bi kaj ukrenili s tem denarjem. Pobiral se ni zato, da bi ga jednota držala kot kakšen mrtev fond. Njegova sugestija se glasi, naj bi denar razdelili med najrevnejše družine. Ker je bil denar prispevan od povsod, naj bi se pri razgova sugestija se glasi, naj bi denar razdelili med najrevnejše nejše, kot bi pač videli potrebo možje, ki bi jih v to svrho določili.

Brat Cainkar pojasni, da sta za sklad Republičanskega združenja določena dva zastopnika, namreč SNPJ in JSZ, ki imata v odboru vsak po tri zastopnike, ki jim je oskrba poverjena.

Delegat od št. 158 pravi, da je bila radi tega enkrat že velika rabuka in če hočemo, da očitanja prenehajo, se mora denar obrniti v kako svrho. Večina je za to, da bi ga razdelili med reveže. Denar je bil seveda nabran v drug namen, toda da bi ga tam porabili, ni več prilike. Obratno delegat od št. 284 misli, če bi denar razdeljevali na tak način, da bi ga ne dobili tisti, ki so najbolj potrebni. Dali naj bi ga v sklad za izredne podpore. Delegat od št. 37 je proti temu, da bi ga razdelili med posameznike, lahko pa bi ga izročili za take ustanove kot Izobraževalna akcija ali dom za slepce v domovini. Delegat od št. 13 pravi, da je soc. stranka že dala precej ven, zlasti v zadnji stavki v vzhodnem Ohiju, kjer so dobili $300 in tako so dobili tudi potrebni v Penni. Delegat od št. 43 je za to, da denar ostane tam, kjer je. Če je rabuka, misli delegat od št. 34, je tam, kjer niso nič dali. Denar naj ostane v skladu, kjer je. Delegat od št. 4 je zato, da bi se denar predvsem potrošil v podporo stavkarjem, ki so potrebni, posebno pa stavkarjem v tekstilnih tovarnah, ki so pod okriljem nove unije. Del. od št. 43 predlaga konec debate, kar je sprejeto.

Brat Britz odgovarja, da taka delitev ni mogoča, kajti sedaj tudi štrajkov ni takih kot lani. On podpira mnenje delegata od št. 43. Delegat od št. 9 je mnenja, da se lahko zgodi, ko bo tudi ljudem v Jugoslaviji mogoče kaj pomagati, čeprav je bila sedaj ovržena resolucija proti diktaturi. Brat Garden od št. 5 meni, da bi ne ustregli nasprotnikom, pa naj bi dali fond kamorkoli. Mogoče se bo še lahko obrnil v pomoč stavkarjem, ali pa v pomoč Slovencem v domovini proti fašistom, kar je naša dolžnost, da jim pomagamo do izboljšanja kulturnega in političnega položaja. Nikakor pa ne bi bilo prav, da bi napravili sklep, ki bi definitivno določal, kako je treba porabiti vsoto. Brat Vidmar pravi, da je sicer tudi on prispeval stotak, a se za sklad ne zanima toliko. Pošali se s tem, naj se pa blok vzdržuje s tem skladom do prihodnjega julija. Brat Terčelj meni, naj ostane sklad, kjer je; prišla bo že kakšna izredna potreba tudi za prebivalce v Ameriki, na primer kakšna katastrofa, ko bo treba pomagati, in tedaj ne bo mogel nihče očitati.

Poverilni odbor poroča o izidu volitev. Nominacijo za blagajniško mesto sprejmeta brata Vogrich in Medveshek, za katera se takoj vršijo volitve.

Nadaljuje se razprava glede Republičanskega združenja. Delegat od št. 131 pove mnenje svojega društva, naj bi se preostanek Republičanskega združenja likvidiral, tako da se ne bo vedno ponavljalo zabavljanje, a kar je dolga v starem kraju, naj prevzame socialistična stranka. Govorita še brata Godina in Alesh. Slednji pravi, da jednote ne veže glede sklada nobena legalna odgovornost in da je nesmiselno razpravljati o tem, da bi se rešili sklada. Delegat Barbič od št. 53 pravi, če ste vsi darovali za stvar, jaz sem pa idejo sprožil. Denar je bil namenjen za Jugoslavijo in za to naj bo uporabljen. Lahko se bo pripetila kakšna nesreča, pa naj se tedaj uporabi. Podobnega mnenja sta delegata od št. 147 in 190 ter brat Zajc. Brat Kotar od št. 518 predlaga, ker je mnenja večine, da denar ostane tu, naj bi se del izdal za spomenik Cankarju. Odbor, ki ima stvar na skrbi, naj kaj stori v to svrho, kajti Cankar je med Slovenci delal za dušo Jugoslavije in to zasluži. Brat Podboj podpira Kotarjev predlog. Predsedniku se zdi misel dobra, da bi jo odbor upošteval. Govorita še delegata od dr. št. 39 in 43. Brat Pečnik končno stavi predlog, naj bi se ves denar spravil v en fond in da bi nobena stranka ne imela pravice vleči od njega, obresti. Za predlog, da denar Republičanskega združenja ostane, kjer je, sta oddana 102 glasova, za Pečnikov predlog pa 15 glasov.

Po glasovanju sestra Močnik od št. 137 vpraša, koliko je pravzaprav tega denarja. Predsednik pojasni, da je $10,000 vloženega v starem kraju, kakšnih $12,000 pa je še v Ameriki.

Poverilni odbor poroča o izidu volitev. Brat Vogrich je prejel 126 glasov, brat Medveshek pa 103 glasove. Brat Vogrich, ki je proglašen izvoljenim, se v kratkem govoru zahvali za zaupa-

(Dalje na 2. strani.)

Delavske vesti z industrijskega polja

Rokovičarji v Kanadi zastavkali. Sodnijska prepoved odložena. — Tacomski delavci priskočili na pomoč rajonskim stavkarjem. — Agitacija za Mooneyja in drugo.

Winnipeg, Kan. — Stara mezda rokovičarskih delavcev je bila $26 na teden. Western Glove kompanija je uvedla delo od kosa in delavci so zaslužili le od $17 do $19 na teden. Delavci so na to zastavkali.

Chicago, Ill. — Zvezno sodišče je odložilo zaslišanje o sodnijski prepovedi, za katero je zaprosila tvrdka Stone-Field, ki plačuje svoje delavce zelo slabo in ki so zastavkali zaradi slabega zaslužka.

Tacoma, Wash. — Tukajšnja delavska centrala je odposlala denarno pomoč rajonskim stavkarjem, ki so končali stavko.

St. Louis, Mo. — Organizacija železniških brzojavnih uslužbencev je ustanovila svojo posredovalnico za delo na št. 3673 W. Pine Blvd., St. Louis.

San Francisco, Cal. — V Kaliforniji prične letošnje poletje zopet velika agitacija za oprostitev Mooneyja in Billingsa iz ječe. Po Kaliforniji bo govoril senator Thos. Schall iz Minnesote. Senator pride takoj v Kalifornijo, ko napočijo počitnice za kongres.

Zbornica raztrgala porazdelitveni načrt

Tujerodci izključeni iz baze kongresnih mandatov.

Washington, D. C. — Predloga glede ljudskega štetja v prihodnjem letu in porazdelitve kongresnih mandatov na temelju štetja, ki je bila sprejeta v senatu, je bila raztrgana na kose v torek v poslanski zbornici. Mnogi amendmenti so predlogo popolnoma predrugačili. Zbornica je sprejela dodatek Tinkhama iz Massachusettsa, ki določa, da zamorci v južnih državah, ki so oropani volilne pravice, ne smejo biti všteti med prebivalstvo, ki služi za bazo predstavništvu v kongresu. To znači, da južne države izgube mnogo kongresnikov in to bo udarec za kukluksarje in suhaške fanatike.

Kukluksarji so pa brž vrnili z drugim amendmentom, da tujerodci, ki še niso državljani, tudi ne smejo biti šteti kot baza za predstavništvo; ta dodatek, ki je bil v senatu zavržen, je bil v nižji zbornici sprejet s 165 glasovi proti 124. To pomeni, da samo New York izgubi štiri mandate v kongresu; prav tako bodo prizadete vse druge države na vzhodu in srednjem zapadu, ki imajo veliko inozemsko prebivalstvo v industrijskih mestih.

Shafer iz Wisconsina je predlagal, da števci vprašajo vsakogar, če je za lahka pivа in vina ali proti, kar bi bil nekak referendum, toda suhači so hitro porazili ta predlog.

Vezuv bljuje lavo.

Neapel, 5. jun. — Ognjenik Vezuv je postal silno aktiven zadnje dni. Ogromen tok lave lije iz žrela in se vali skozi "Peklensko dolino" proti odkopanim Pompejem ter spotoma uničuje gozdove in vinograde. Prebivalci dveh vasi, Barre in Terzigno, so pobegnili na varno in odpeljali vse imetje, kar so mogli. Med kmeti v vznožju Vezuva je zavladala velika panika.

Mussolini podaril zlat tron Zoguju.

Drač, Albanija, 5. jun. — Albanski kralj Zogu je prejel od Mussolinija zlat prestol, ki bo stal v novi kraljevi palači v Draču. Mussolini je sporočil Zoguju, da je tron darilo italijanskega kralja.

KRŠČANSTVO IN ČLOVEŠKI ROP V TENNESSEEJU

Odpornik proti človeškemu ropu izključen iz cerkve.

Elizabethton, Tenn.—Krščanstvo, kakršno se izvaja v praksi v Elizabethtonu, ceni višje človeške roparje kot organizirane delavce.

John Penix, prostovoljni organizator Ameriške delavske federacije in član unije tesarskih delavcev, je bil izključen iz župnije presbiterijanske cerkve, ker ni hotel umakniti tiralice proti C. W. Measowsu, zemljiščnemu trgovcu, članu fare presbiterijanske cerkve, ki je skušal ugrabiti z drugimi človeškimi roparji Penixa v noči, ko sta bila ugrabljena organizatorja McGrady in Hoffman.

Penix je bil voditelj stavkarjev v rajonski tovarni. Skozi trideset let je bil goreč agitator za presbiterijansko cerkev, študent biblije, ki je pomagal ustanoviti veliko cerkva v gorskih vaseh. Nikdar ni skrival svojega prepričanja, da je treba izročiti sodišču ljudi, ki so hoteli ugrabiti delavce, ki se bore za pravico. Njega so skoraj potegnili iz hiše v noči, v kateri sta bila McGrady in Hoffman ugrabljena, da mu ni prišla na pomoč njegova stara sestra, ki je obstrelila enega človeških roparjev. Ta človeški ropar se skriva v nekem sanatoriju.

John Penix skuša njegovo izključenje iz cerkve smatrati za šalo. Vseeno ga pa ta izključitev reže v srce. Visok gorjanec srednje starosti oznanjuje strokovno delavsko organizacijo in krščanstvo z mirno besedo, ki včasi obudi veliko smeha. Delavci ga ljubijo in spoštujejo. Krukarski političarji, ki so vodili ugrabeže, ga seveda sovražijo zaradi njegovega vpliva na ljudstvo v okolici Elizabethtona.

Izključenje tega krščanskega misijonarja iz presbiterijanske cerkve je posledica histerije, ki je nastala med tukajšnjimi biznismani, ker se bliža dan, ko morajo biti človeški roparji sojeni. Ta histerija se pa še povečava, ker so voditelji unije ostali v mestu, da izvedejo organiziranje rajonskih delavcev.

Delavska vlada v Angliji

Imena novih ministrov bodo naznanjena danes ali jutri.

London, 5. jun. — Ramsay MacDonald je danes konferiral s kraljem, ki mu je poveril sestavo nove vlade. Obenem se je vršila v Londonu seja izvrševalnega odbora delavske stranke, na kateri so nedovmno razpravljali glede osobja v novi vladi.

Vlada bo vsekakor organizirana že danes ali najkasneje jutri in takoj nato bodo oficielno naznanjena imena novih ministrov. V delavskih krogih ugibajo, da bo Arthur Henderson minister zunanjih zadev, Snowden finančni minister, Thomas dobi kolonije, Clynes domače zadeve in Kenworthy vojni minister. V kabinet morda pride tudi ena ženska, prva v zgodovini Anglije.

Homatije med sovjeti in Kitajsko.

Peking, 5. jun. — Tukajšnja vest se glasi, da je kitajska straža na mandžursko-sibirski meji aretirala sovjetsko konzularno osobje, ki je na poziv iz Moskve odpotovalo domov iz Harbina. Kitajci so privedli Ruse nazaj v Harbin. Kitajske oblasti so pred nekaj dnevi preiskale sovjetski konzulat v Harbinu in aretirale 45 komunistov. Sovjetska vlada je poslala oster protest in zaprla sibirsko mejo Kitajcem.

Delavci na progi Penne se smejo organizirati

To je epohalna novica in izredno važna za delavce.

Washington, D. C. — Petdeset tisoč delavcev, ki delajo v delavnicah Pennsylvanske železnice, se zdaj lahko organizirajo. To je važna novica za delavce, ki jo je objavil glavni stan Mednarodnega društva strojnikov po dolgotrajnem molku in pripravljanju za organiziranje teh delavcev. Glavni stan za organiziranje teh delavcev se nahaja v Altooni v hotelu William Pennu. V Washingtonu je bilo že davnej znano, da se nahajajo organizatorji na delu, da se organizirajo delavci v delavnicah te železnice, toda novice o tem delu so bile zadržane, ker se je bilo bati, da kompanijski uradniki nastopijo proti organiziranju delavcev v delavnicah železnice.

Na tej železnici se je ustanovila kompanijska unija, a ni tako učinkovala, kot so pričakovali višji železniški uradniki. Končno je glas, da je železniška družba nasprotna in sovražna delavcem, postal breme za kompanijo. Železniške družbe, ki so priznale delavsko organizacijo, so pobrale najboljše delavce. To je bil eden vzrokov, zakaj je trmoglavi Atterbury odnehal. Drugi vzrok je bil, da so pobojniki in malopridneži, ki so bili najeti, da iztrebijo organizacijo na tej železnici, zelo dragocena reč. Bili so dobri pretepači in provokatorji, kot delavci pa niso bili vredni piškavega oreha.

Kampanja za unioniziranje filmske industrije

Organizacija igralcev zahteva priznanje od magnatov govorečih filmov.

New York. — Actors' Equity Association, organizacija dramskih igralcev, ki zadnje čase v vedno večjem številu igrajo v govorečih filmih, je 5. junija predložila lastnikom filmskih ateljejev zahtevo za priznanje unije in zaprto delavnico. Organizacija zahteva, da lastniki podpišejo pogodbo, na temelju katere bodo najemali samo člane za vloge v govorečih filmih.

NAZIRANJE JEZUITA O DELNIČARSKI MORALI.

Dolžnost delničarja je poznati delavske razmere v podjetju.

Washington, D. C. — Jezuit Lewis Watt, profesor moralne filozofije, piše v knjigi "Kapitalizem in morala," da je moralna dolžnost vsakega delničarja vsake bizniške korporacije poznati delavske razmere v podjetju.

On misli, da bo odbor ravnateljev odgovoril na kritiko raznih delničarjev, ako je bila taktika ravnateljstva ta, da je imelo podjetje izredno velike dobičke, a obenem so v podjetju izredno slabe delavske razmere.

Pariz brez pošte vsled stavke.

Pariz, 5. jun. — Pariz je bil včeraj brez pošte vsled stavke 8000 pismonoš. Niti eno pismo ni bilo dostavljeno. Trideset stavkarjev je bilo aretiranih na obtožbo, da so hoteli avtotruk, poln pošte, prevrniti v reko Seno. Pismonoše so stavkali 24 ur v znak protesta proti suspenziji 200 poštnih delavcev za mesec dni iz službe, ker so stavkali pet ur zadnji petek za zvišanje plače.

Ubil človeka — oproščen; obstrelil kravo — eno leto.

Altus, Okla. — Charlie Blair je v zadnjem januarju ustrelil soseda in bil je oproščen pred sodiščem, ko je piediral silobran. Zadnji teden je pa obstrelil in težko ranil sosedovo kravo in dobil je eno leto zapora radi "krutosti napram živalim".

RAJONSKI STAVKARJI RAZUMEJO ZMAGO

Oni občutijo, da prihaja zarja novega dneva.

Elizabethton, N. J. — (F. P.) —Tukajšnji stavkarji so pričeli razumeti zmago, ki so jo izvojevali. Oni vidijo prihajati zarjo novega dneva v tej državi za tekstilne delavce.

Navzlic silnemu prizadevanju komunistov in človeških roparjev, da strmoglavijo sporazum, se delavci vračajo na delo in se registrirajo po novem sistemu za zaposljenje, ki je prišel kot posledica stavke. Pred stavko je kompanija najela bankrotirane političarje in lokalne biznismane, da nadzorujejo najemanje delavcev. To je bil tudi velik vzrok za drugo stavko. Tako ravnanje je povzročilo korumpirane razmere. Crawford Alexander, predsednik lokalne banke, in obtožen, da je član krožka, ki je ugrabil McGradyja in Hoffmana, je eden izmed onih, ki je imel svoje prste v teh poslih. Nekaj naravnega je bilo, da tem ljudem ni bilo všeč, ker je ta sporazum določal, da le oni člani odbora, ki so izurjeni delavci, nimajo nobenih zvez z lokalno politiko in farnim graftom. Ti imajo pravico do najemanja in odslovljenja delavcev.

V pondeljek se je precej človeških grabežev mešalo v skupini, kjer je bil postavljen začasni stan za registriranje delavcev. Komaj so jih delavci ugledali, so se vrnili nazaj v tabernakelj. Da je bila konfuzija še večja, sta prišla na pozorišče še komunistična voditelja Fred Beal in Vera Busch iz Gastonije in sta pričela trositi vesti, da so bili rajonski delavci prodani in izdani.

Mestni svet je bil v strahu, ko je izvedel, da so komunisti v mestu. V svojem strahu je poslal po organizatorja McGradyja. Ta je pa rekel, naj nikar ne delajo iz komunistov mučenikov. Svojim poslušalcem je povedal, da so tudi njega nazivali pred nekaj dnevi z rdečkarjem. Kelly, podpredsednik organizacije tekstilnih delavcev, je prigovarjal šerifu, naj nikar ne aretira Beala. Neki štrajkar je udaril enega izmed komunistov, s katerim je argumentiral. Nato so obiskovalci izginili iz mesta.

Čikaški železostavbni delavci zmagali

Dobili so $13 dnevne mezde. Stavka je končana.

Chicago. — Stavka železostavbinskih delavcev, ki je trajala tri dni, je bila končana v sredo zjutraj. Podjetniki so se podali in dovolili delavcem $13 dnevne plače. V torek zvečer je bila podpisana nova mezdna pogodba. Okrog 2600 delavcev je deležnih zmage.

VELIKA STAVKA TEKSTILNIH DELAVCEV V INDIJI.

Stavka jih na sto tisoče v bližini Bombayja.

Delhi, Indija. — Na sto tisoče tekstilnih delavcev zopet stavka v Bombayju in okolici. Voditelji strokovno organiziranega delavstva izjavljajo, da so nove stavke povzročili komunisti proti organizaciji Bombay Textile Workers Union, da ustanove svojo delavsko strokovno organizacijo.

Spori med delavci in vodstvom tovarne so postali v tovarnah Waddia in Sassoon kompanij in izdan je bil poziv za splošno stavko tekstilnih delavcev. Klicu za stavko se je odzvalo veliko število delavcev.

Cenzura v colninski predlogi razgaljena

Stališče proti nji so zavzeli ameriški učenjaki in prijatelji civilnih svobodščin.

Baltimore, Md. — Člani John Hopkinsove univerze so zavzeli vodilno mesto v boju, ki so ga pričeli ameriški učenjaki in prijatelji civilnih svobodščin proti cenzorski določbi, ki je v 305. sekciji Hawleyjeve colninske predloge. Ta določba prepoveduje uvažati knjige, podobe, časnike itd. v Združene države, ako ti predmeti sugestirajo nevarne in puntarske misli. Narodna liga za ljudsko vlado je dne 31. maja protestirala na radio po dežeu proti tej vrsti cenzure.

Dr. John H. Latane, historik, je izjavil, da bi taka določba onemogočila študiranje politične zgodovine. Louis H. Dielman, eksekutivni tajnik in knjižničar Peabodyjevega instituta, je omenil, da je ta določba izvor političnega fundamentalizma, ki bo najbolj zadela učenjake v Združenih državah.

Proti nameravani cenzuri se je oglasilo še veliko drugih učenjakov na glasu. Nekateri pravijo, da je ta določba veliko bolj škodljiva in zločesta kot protievolučni zakon v Tennesseeju.

Los Angeles išče elektriko pri Bouliderju

Ponudba je bila poslana tajniku za notranje zadeve.

Washington, D. C. — Mesto Los Angeles je poslalo ponudbo za vso električno silo, ki se proizvaja v električni centrali pri Bouider Damu. Ponudba je bila poslana tajniku za notranje zadeve Wilburju. Vlada bo zgradila električno centralo ob reki Colorado na meji držav Arizona in Nevada. Ako bo pogodba mesta Los Angeles sprejeta, tedaj bo mesto zgradilo transmisijo za električni tok, vlada bo lastovala jez in elektrarno. Privatne kompanije ne bodo imele prilike sesati dobiček iz največjega električnega podjetja na zapadu, ki je ljudska lastnina.

Mesto bo oddajalo električno silo za vporabo na domu in v podjetjih po veliko nižjih cenah, ki so v navadi v Kaliforniji. Na ta način bo napravljena agitacija, da ljudstvo lastuje veliko več elektraren.

Ravno ob tem času je pa metropolitanski vodovodni distrikt, h kateremu pripada tudi mesto Los Angeles, poslal ponudbo, da kupi vso vodo v vodnem nabiralniku. Zagotovljeno plačilo bo plačalo vse stroške jeza z obrestmi vred v teku petdeset let. Vodovodni distrikt bo položil svoje cevi do nabiralnika in dovoljuje, da je še drugih petnajst mest deležnih te kupčije.

Elektrarnarski trust je sicer izjavil, da se ne bo brigal za elektrarne ob Boulderju. Ampak ponudba mesta Los Angelesa pove, kaj je pripomoglo do take izjave. Kajti mesto je poslalo ponudbo, da naj federalna vlada lastuje in zgradi elektrarno in jez in obdrži kontrolo nad temeljnimi cenami za električno silo.

Ferdinand se lahko vrne v Bolgarija.

Sofija, 5. jun. — Bolgarska vlada je dovolila bivšemu kralju Ferdinandu, da se lahko vrne domov. Ferdinand, ki je zdaj star 68 let, je po svoji abdikaciji leta 1918 bival ves čas v Coburgu, Nemčija.

Krznarski delavci v New Yorku odglasovali za štrajk.

New York. — Krznarska unija v New Yorku je 4. junija z veliko večino glasovala, da njeni člani zastavkajo za 44-urni delovnik v tednu, višjo mezdo in brezposelnostno zavarovanje. Unija šteje 14,000 članov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicaga) $6.00 na leto, $3.00 za pol leta; Chicago in Cicero $7.50 na leto, $3.75 za pol leta, in za inozemstvo $9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year; Chicago $7.50, and foreign countries $9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju, n. pr. (May 31-1929) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SEMINTJE.

En teden je bila eksekutiva Ameriške delavske federacije v zasedanju. Pred njo je stopil tudi kongresnik James iz Michigana, predsednik zborničnega odseka za vojaške zadeve, da zagovarja program vojnega departmenta za konskribiranje. Eksekutiva je dala izjavo, da je bil predsednik William Green inštruiran, da nasprotuje vsakemu programu za konskripcijo, ako ta program določa konskribiranje delavcev v industriji.

Nadaljne poizvedbe so odkrile, da je eksekutiva ugovarjala vsakemu zakonu za konskribiranje, ki bi postal pravomočen tudi takrat, kadar ni vojne ali v mirnem času. Ampak eksekutiva ni protestirala proti temu, da se v mirnem času sprejme zakon za konskripcijo, akoravno te predloge ni spremljala predloga za konfisciranje dohodkov na ogromna premoženja in dedščine.

* * *

Naslednji dan je bila eksekutiva povabljena v West Point. Člani so bili povabljeni kot gostje, da vidijo bodoče zapovednike bodoče armade. Dnevniki so v napisih povdarjali in naglašali ta dogodek.

In če so časniški poročevalci zvedavo povpraševali glede te poteze po razlagi in tolmačenju, so tudi izvedeli, kar so hoteli.

Na pr. pred kratkem se je agitiralo, da zgradbe vojnega departmenta zgrade kontraktorji, ki zaposlijo organizirane delavce. O tem se je govorilo v zborničnem odseku za vojaške zadeve. Kongresnik James je pristal, da se vse ponudbe na zgradbe na West Pointu razpišejo tako, da imajo celo unijski kontraktorji enako priliko poslati svoje ponudbe. Izprememba je bila tudi napravljena v častniku, ki je zapustil West Point in skozi leta ni hotel priznati kontraktnega sistema. Zato so bili člani eksekutive, ki imajo zveze s stavbinsko industrijo, zelo rádovedni in pripravljeni obiskati West Point.

Pri vsem tem so tudi prijateljski stiki igrali svojo vlogo. Tu je na pr. Peter Brady, stari tammanistski političar in predsednik Federalizacijske banke. Zelo je poznan s F. Trubee Davisonom, pomožnim vojnim tajnikom. Brady je pa zopet prijatelj Matthew Wolla. In kaj je na tem, ako se prijatelji simpatično izrečejo za predlogo, ki določa konskripcijo?

* * *

Generalni štab se je tako daleč zamislil v bodočo vojno, da je izdelal predlogo za "konskribiranje" bogastva, ki pa ni to, kar pove ta beseda, ako se natančno pregleda in preštudira.

Predloga samo določa, da vlada prevzame podjetja in plača zanje odškodnino, ako vlada rabi podjetja v vojnem času za svojo potrebo. Bolj razločno povedano, da predloga je le temelj za militariziranje železnic in tovaren. To pomeni, da bodo delavci podvrženi vojaški disciplini in bodo prejemali vojaško mezdo. To predlogo je imela eksekutiva v svojih rokah, preden je zaključila svoje zasedanje.

Zagovorniki militariziranja delavcev so razlagali in govorili eksekutivi, da se človeška delavna moč lahko konskribira, ne more se pa konskribirati ravnotako privatna lastnina.

Zdi se, da je eksekutiva verjela, kar so ji pripovedovali. Zakaj bi pa prijatelj ne verjel prijatelju?

Well, dokler bodo delavci verjeli, da vsa rešitev zanje prihaja od delavskih prijateljev, jim ni pomagati. Kdor ne zaupa v samega sebe, v svojo lastno moč, ne more pričakovati, da se kdo ozira na njegove želje in zahteve. Dolga je pot do spoznanja in razumevanja in najdaljša je pa menda v Ameriki.

Delavci se dajo še preveč voditi od obljub in osebnih hipnih pridobitev, zato je težko pričakovati od njih, da se poglobijo v probleme, ki jih njim priporočajo njih psevdoprijatelji kot zanje vobče koristne.

ZAPISNIK 9. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nje. Pravi, da je pač redka čast biti jednotin odbornik. Glede svojega protikandidata priznava, da je mogoče ravnotako sposoben kot on in da mu je žal, da je moral proti njemu kandidirati.

Za namestnika glavnega blagajnika so imenovani bratje Zevnik, Medveshek, Potokar, Sepich, Godina in Tekautz. Sprejme samo brat Medveshek, ki je soglasno potrjen od zbornice.

Za kandidate za upravniško mesto so nominirani bratje Godina, Zevnik, Pečnik. Nominacijo sprejmeta brata Godina in Zevnik, na kar se vršijo volitve. Razglas volitev je podan po petnajst minutnem odmoru. Brat Godina dobi 142 glasov, brat Zevnik pa 87. Brat Godina je proglašen izvoljenim, na kar se zahvali za zaupanje in zajamči, da bo delal po svoji najboljši moči in tudi na tem, da pride do združitve jugoslovanskih organizacij.

Bratje Anton Hrast, Zevnik, Garden in Dermota so imenovani kot kandidatje za namestnika upravitelja, sprejmeta pa brata Hrast in Dermota, za katera se vršijo volitve.

Brat Zajc tedaj sproži misel glede zveze jugoslovanskih podpornih organizacij. Pravi, da je združevalni odbor imel priložnost študirati metode poslovanja, posebno pa razmerje glede bolniških skladov v organizacijah. Jednota bi lahko podvzela korake, da bi s potrebno taktiko mogoče tudi prisilila druge organizacije, da morajo sodelovati. Sestanek bi lahko organizirali z zastopniki HBZ in se z njimi posvetovali glede izenačenja lestvice in se približali vprašanju združenja. Gotovo je, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi ena narodna skupina in naša organizacija bi lahko veliko storila do skupnosti. Vsekakor je med nami in HBZ več skupnosti kot s KSKJ, kajti tu ni načelnih razlik. Združenje bo prišlo predvsem z moralnim pritiskom in organizacije se bodo združile predvsem tiste, ki imajo enake sisteme.

Brat Olip priporoča, naj bi takoj stopili v zvezo s HBZ. Predvsem se je treba združiti z organizacijami, ki so zdrave kot naše. Predlog stavi, naj bi se poverila naloga glavnemu odboru, da takoj stopi v stik z drugimi za skupno delo združitve na federativni podlagi. Brat Albert Hrast pripomni, da to že vključuje sprejeta resolucija.

O združenju govori brat Vidmar, da je sicer potrebno, a vzelo bo tudi deset do petnajst let, vendar naj se delo nadaljuje. Ker smo sprejeli resolucijo, ni treba toliko debate o tem. Brat Vidmar pokaže na tendenco proti združenju pri S.S.P.Z. in da to tudi vrže nekoliko luči na delo prejšnjega združitvenega odbora. S pogodbo ni bilo drugega kot stroški.

Brat Shragal omeni, da se 10. junija začne konvencija H.B.Z. Pravi, kako umestno bi bilo pronajti, ali je glavni odbor kriv ali članstvo, da ni gibanja proti združenju. Sugestira, naj bi pooblastili glavni upravni odbor, da pošlje na konvencijo zajednice odbornika, ki bo pronašel, kakšen je sentiment pri zajednici. On je prepričan, da je članstvo, ki je vsaj 90% delavsko, za združenje. Na sugestijo predsednika stavi v tem oziru predlog.

Delegat od št. 4 naglaša razlike med organizacijami. Nekatere srbske so pod popolno kontrolo popov, toda pri H.B.Z. bi se lahko tudi prisililo vodstvo, da ugodi splošni želji članstva. Potrebna je predvsem propaganda v listih. Konvencija naj da moč glavnemu odboru, da dela za ujedinjenje. Glavni je tisk.

Poverilni odbor poroča o izidu glasovanja. Brat Hrast je dobil 117 glasov, brat Dermota pa 111. Brat Hrast je proglašen za namestnika upravnika Prosvete.

Sledijo volitve za urednika.—Brat Lotrich prečita izjavo brata Moleka, da kandidira za urednika Prosvete ter priporoča, naj bi ga izvolili soglasno. Omeni tudi zmožnosti kandidata, katerega vsak delegat pozna. Brat Somrak nato prečita izjavo brata Kobala, ki je tudi kandidat za urednika. Nominiran je tudi brat Jože Zavertnik, ki pa nominacije ne sprejme. Vršijo se volitve.

Predsednik stavi vprašanje glede vrhovnega zdravnika, ker se je dosedajni odpovedal službi. Brat Shragal predlaga dr. Johna Zavertnika, za katerega ima brat Vidrich napisano izjavo, da sprejme kandidaturo, ako se odpoveduje dosedajni vrhovni zdravnik. Protikandidata ni in izbornica dr. Zavertnika soglasno proglasi za vrhovnega zdravnika S.N.P.J.

Brat Zajc naznani, da je treba vrhovnemu zdravniku tudi namestnika, a ker ni kandidata, predlaga, naj bi konvencija stvar prepustila glavnemu odboru. Zbornica se soglasno izreče za predlog.

Nadaljuje se diskuzija o združenju. Govori brat Garden, ki dvomi glede tesnega združenja in edino, kar je v resoluciji zapopadeno, je federacija organizacij. Treba je federacije, ki ne diktira, služi pa za razmotrivanje skupnih problemov. Treba je tudi zbližanja med članstvom samim, med katerim naj bi se od časa do časa vršile konference, da bi se pogovorili o problemih.

Delegat od št. 477 naglaša, kako važno vprašanje je združenje. Toda delegati ne pričakujemo, da bi združenje prišlo od zgoraj, priti mora iz članstva. Naloga združitvenega odbora mora biti pisati propagando za to. Če članstvo zahteva, se morajo tudi odbori podati. Od odborov samih se ne nadejajmo preveč, saj ravno tisti, ki so ponekod vpili, da so za združenje, so bili najbolj proti. Prosveti očita, da ni nič pisala za združenje, a urednike da bo treba v bodoče prisiliti, da bodo tako pisali.

Brat Novak se čudi predbacivanju funkcijonarjem. Sam je šel že skozi tri združitve, a zadnja leta je bil v tem pogledu manj aktiven. Glavni odbor je izvršil svojo dolžnost, toda imel je nasprotnike. Kjer glavni odbori ne nasprotujejo, se to izvrši. Združenja s H.B.Z. ni treba pričakovati prihodnjih par let; razlike so, ki jih je treba stvarno izravnati. Združitev je odvisna od zastopstva, ki se pogaja, predvsem pa je treba kooperacije članov.

Poverilni odbor poroča izid volitev za glavnega urednika. Brat Molek je dobil 129, brat Kobal 99 glasov. Brat Molek je proglašen izvoljenim.

Sledi nominacija za predsedniško mesto gospodarskega odbora. Nominirani so bratje Alesh, Potokar, Somrak, Olip, Stonich, Sepich, Sitter. Nominacijo sprejmejo bratje Alesh, Potokar, Somrak in Stonich, na kar se vrši glasovanje.

Nadaljuje se razprava glede združenja. Delegat od št. 567 govori o ekonomskih zakonih, ki silijo v združenje. Taki zakoni morajo prinesti združenje tudi pri podpornih organizacijah. Delegat od št. 80 izvaja, da je članstvo vedno pripravljeno za to, konvencija pa naj kaj stori, da se začne delo združitve. Delegat Rimac od št. 518 omenja razne izhode, da delegacija H.B.Z. izvemo naše želje. Naj se pošlje na njih konvencijo naš zastopnik, naj se pooblastijo v to delegati, ki so naši člani, ali pa naj se obvesti konvencijo pismeno. Delegat Pleshe od št. 118 govori po skušnjah iz poslovanja s H.B.Z. Razlike so med organizacijama, toda ne prevelike. Glavno pa je, da se vsaj zdi, da je 90% članstva za združenje. Razmere so take, da ne more priti kmalu do združenja in ni prav vreči vso krivdo na vodstvo. Predvsem je potrebno za protekcijo organizacij, da se sistematizirajo problemi in zlasti da se dobi popolnejša skupna kontrola nad simulanti. Na njegovo primero, kako se je dogodilo, da je simulant od jednote prišel k zajednici, brat Junko pripomni, da se godi tudi obratno.

Brat Somrak izjavlja, da je vprašanje združenja čedalje težje. Demoralizacija je prišla s stavkami, izprtjem in nevoščljivostjo. Svoje delovanje na tem polju omeni v zvezi z "Glasom Svobode." Združenje največ odvisi od članstva samega in do tega zaključka

(Dalje na 3. strani.)

GLASOVI IZ NASELBIN

Preklic jubilejnega slavja.

Witt, Ill. — Društvo št. 151 SNPJ od tu in društvo št. 209 SNPJ, ki sta naznanila, da skupno proslavita 25 letnico SNPJ dne 2. junija, obveščata javnost, da se slavje vsled slabega vremena ni vršilo. V naznanilu smo tudi omenili, da v slučaju slabega vremena se slavje vrši dne 9. junija. Sedaj je pa skupni odbor prišel do zaključka, da se jubilejno slavje odloži za nedoločen čas, iz razloga, ker bodo drugo in tretjo nedeljo druga društva imela svoje prireditve, oziroma slavja v bližnjih naselbinah.

Iz podanega razloga smo torej bili prisiljeni odložiti naše slavje na poznejši čas, ki bo pravočasno naznanjen v listu. Prosimo prizadete rojake v okolici, da vzamejo ta preklic na znanje in ga smatrajo uradnim.

Odbor.

Poročilo in zahvala.

Barberton, O. — V skrb za pogorelce v starem kraju v vasi Dolenje pri Jelšanah v Istri so darovali sledeči rojaki:

Anton Čekada $5; po $3: Josip Ujčič, Mike Skerlj; po $2: Rev. A. L. Bambach, John Ujčič (Center st.), John Debevc in John Špetich. Po $1: Jernej Penko, Andrej Likon, Luka Može, Josip Ujčič, Louis Novak, John Stopar, Anton Stopar, John Tidei, John Garbor, John Jankovich, Frank Likovich, Fr. Špetich, Anton Grodisher, (Hopacon ave.), John Ujčič, Geo. Sonoff, Rudolf Gainer, Mrs. Genie Troha, Josip Ujčič, Frank Ujčič, Anton Ujčič, Frank Gorjup. Po 50c: Anton Dolh, Josip Jevc, John Meglič, Lovrenc Frank, Rudolf Knavs, Ignac Knavs, Matevž Železnik, Frank Čič, John Smrdel, Josip Hiti, Josip Biščak, Frank Doles, Martin Podnar, Geo. Lavtar, Josip Vodnal, mrs. Frances Bertoncelj, Anton Kapel, Anton Križaj, John Mramor in Anton Šušelj. Po 25c: Frank Dolinšek, T. S. Germ, Anton Pečnik, Louis Križaj, Frank Markovich, Louis Šemrov in Pavel Dazoj. Andrej Serjak 20c in Josip Polšek 10c. Skupaj $52.05.

Označena vsota skupnih prispevkov oziroma darov je bila dne 3. junija t. l. odposlana sovaščanom skozi Frank Sakserjevo državno banko na naslov: Ivan Grahor, Dolenje, hišna št. 58, pošta Jelšane, Istra, Venezia Giulia, Italia.

Podpisana nabiralca in odpošiljatelja se iskreno zahvaljujeva v imenu prizadetih pogorelcev vsem darovalcem. Iskren pozdrav!

Josip Ujčič in Anton Čekada.

Naznanilo.

Chisholm, Minn. — Pozivam članice društva št. 322 SNPJ, da se udeleže prihodnje seje. Kdaj se bo vršila, bo priobčeno pravočasno v lokalnem listu. Priliko boste imele izvoliti novo predsednico, in želim, da bi izvolile tako, ki bo vsem po volji, tudi tistim, ki niso člani SNPJ.

Ivana Zobitz.

Seja društva št. 221.

Terre Haute, Ind. — Naznanjam članstvu društva št. 221 SNPJ, da se prihodnja seja vrši v nedeljo 9. junija. Rešiti imamo zelo važne zadeve ter ugotoviti vse potrebno za proslavo 25 letnice SNPJ. Udeležite se te seje vsi. Iskren pozdrav!

John J. Stergar, tajnik.

Smrtna kosa.

Breezy Hill, Kans.—Dne 27. maja po šesti uri zvečer si je Andrej Lepej, član društva št. 65 SNPJ, radi dolge, mučne in neozdravljive bolezni končal življenje s strelom v srce. Bil je takoj mrtev.

V starem kraju zapušča ženo in dve hčeri, tu v Kansasu pa enega brata.—**Poročevalec.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Društvi št. 221 in št. 322 SNPJ sta poslali poziv na sejo prepozno za uradno glasilo, ki je izšlo dne 5. junija. Vsled tega ju priobčamo v dnevniku.

Dopisi in naznanila za obligatno izdajo Prosvete morajo biti v uredništvu že v pondeljek ali najpozneje v torek zjutraj.

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Uspešna ubijalska šola.

Vsaka vlada, pa naj bo od Boga ali hudiča, ima šolo za ubijanje ljudi. V tej šoli so mladi in zdravi možje, ki se uče dobro meriti na ljudi, dobro sekati po ljudeh in dobro prebadati ljudi. Temu pravijo vojaška služba.

Pred nekaj več kot desetletjem je bil ves krščanski in drugi svet ena sama šola ubijanja. Amerika je vadila štiri milijone mož v ubijanju. Dobro jih je izšolala. Rekla je, da je to potrebno za našo demokracijo. Ko je bilo ubijanje končano, je bilo v Ameriki manj demokracije kakor kdaj prej — bilo pa je nekaj milijonov dobro izvežbanih ubijalcev, ki so hodili po deželi s praznim trebuhom za suhim kruhom.

Med temi možmi je bil Ferdinand Preuss. Bil je v šoli in na fronti v Franciji. Ko se je vrnil iz Francije, je prinesel na prsih odlično znamenje da je dober strelec, ki zna zadeti.

Od tistega časa je preteklo enajst let. Javnost ni nič vedela, kako je Preuss živel v tem času, izvedela pa je zadnji teden, da bivši vojak in odlikovanec Preuss ni pozabil tega, kar se je naučil po zapovedi vlade.

Zadnji teden se je Preuss napil strupene čorbe pri sosedu groceristu in potem je vzel revolver, da še enkrat poskusi s svojo streljarsko spretnostjo. Ustrelil je dva policaja in enega civilista, druge tri pa je težko ranil. Ni pozabil. Šola je bila dobra. Vsak strel je zadel. Saj je imel odlikovanje . . .

Škoda, da ni takoj poskusil še na sebi. Na to je revež pozabil in rajši je skočil pod vlak, ki ga je raztrgal.

Štirje so mrtvi in sedem otrok je ostalo brez očetov. To ni izoliran slučaj. Takozvana "psihoza vojne" se nepreneham oglaša tu in tam in fantje zbezljajo. V takih momentih umre v njih vse drugo, samo spomini na ubijalsko šolo deluje jo s podvojeno in potrojeno silo. Človek težko pozabi tudi v normalnih momentih. Nobena šola ne vpliva tako globoko kakor baš ubijalska. Človek, ki se navadi tega "rokodelstva", ne pozabi zlepa. Ubijalski sistem pa skrbi vsak dan, da ne pozabiš.

Slovenska narodna manjšina v Avstriji

Ljubljanski listi prinašajo od časa do časa "žalostne konstatacije" o kulturnem zatiranju in raznarodovanju slovenske narodne manjšine v Avstriji, ki je predvsem pomembna še na Koroškem, v spodnjem in vzhodnem delu, to je v Rožni dolini in v okolici Velikovca (Voelkermarkt). Te vesti pa so ne le samo tendenciozne, nego tudi več ali manj neresnične in brez prave podlage. V resnici je položaj čisto drugačen in o kakšnem kulturno - narodnem suženjstvu in zatiranju ni prav nobenega sledu.

Po plebiscitu dne 10. oktobra 1920, ki je nesrečno izpadel za Jugoslavijo, se narodnostni prestiž ni dosti izpremenil. So sem pa tja slučaji, kjer so se Slovenci v Avstriji opredelili kot Nemci, toda mi vemo, da taki slučaji niso edinstveni v zgodovini narodnih manjšin. Za narodno asimilacijo je najbolj dovzetna inteligenca in to vedo Slovenci prav dobro tudi v Jugoslaviji. Spomniti se je treba samo na čase bivše Avstro-Ogrske, ko je slovenska inteligenca nemškutarila! — Kmet in delavec pa ostaneta večinoma zvesta svojemu materinskemu jeziku.

Na Koroškem veljajo v tem oziru prav isti zakoni in zato se ni čuditi, da vsaj tu, toda samo tu morem najti znake nacionalnega propadanja Slovencev v Avstriji.

Da pogledamo socijalno strukturo Slovencev na Koroškem, vidimo, da nam daje tole sliko:

Nad polovico prebivalstva je revnega kmetskega stanu, le mal odstotek je srednjih kmetov, bogatih pa v splošnem ni. Eno četrtino tvori industrijski proletariat, ki prihaja iz kmetov v mesta in se preživlja po provincijalnih industrijskih centrih spodnjega in južnovzhodnega dela Koroške, a ostali odstotek tvorijo mali obrtniki in takozvana "narodno-zavedna" inteligenca, to je par študentov iz Dunaja, kaplanov in svobodnih poklicev.

Slovenci kot organizirana manjšina v Avstriji ne pomenijo v političnem oziru nič; prav tako pa je treba podčrtati, da dve tretjini koroških Slovencev tudi ne stremi v svojih političnih idealih za dosego takega priznanja od strani Nemcev. — Kajti manjšina se je popolnoma opredelila po svoji politični zrelosti in se priključila onim splošnim strankam, ki streme po svojih programih in političnih bojih za uresničenje svojih izrazitih, bodisi stanovskih odn. razrednih zahtev.

Razumljivo je in čisto samo ob sebi umevno, da deli prebivalstvo skoraj vsake evropske države, kjer je še demokracija, svoja mnenja in nazore v političnih strankah. Tako tudi v Avstriji. Avstrijska socijalna demokracija ima v narodnostnem programu čisto drugo načelo kot na primer avstrijski Velenemci. Prav tako pa je narodnostna taktika Velenemcev do koroških Slovencev povsem različna od one socijalnih demokratov. Socijalna demokracija Avstrije je bila prva, ki je na merodajnih mestih imela skrb za potrebe in zahteve Slovencev! Jasno pa tudi mora biti, da je fašistično element v Avstriji zopet drugače orientiran napram narodnostnim težnjam Slovencev, saj je vendar znano, da so fašisti v tem oziru vse drugo kot tolerantni.

Politična spredelitev slovensko govorečega prebivalstva Koroške je torej ta le:

Okoli 40% Slovencev pripada avstrijski socijalni demokraciji in se z njo bori za izboljšanje svojih gospodarsko-socijalnih pogojev. Približno 30% pripada slovenski gospodarski stranki (Hospitantje krščanskih socijalcev), ostali odstotek pripada delno avstrijskim fašistom, koroškemu Landbundu, celo avstrijskim komunistom, ali pa so še nadalje ostali politično indiferentni.

V slovenskem jeziku izhaja le en časopis. Ta je "Koroški Slovenec." List ima poleg nacionalno-šovinističnega tudi izrecno odkrit katoliško klerikalni značaj ter je obenem tudi glasilo slovenske gospodarske stranke.

Socijalna demokracija na Koroškem polaga na slovenske delavce in kmete izredno veliko važnost. Vsled tega si je pridobila med slovensko govorečim prebivalstvom velik ugled. Pri pomogla pa je tudi, da se je sprejel za Slovence znani zakon o kulturni avtonomiji. Zato je lahko ponosna, da ji slovensko govoreči delavec in kmet zaupata v boju za razredne interese delavnega ljudstva.

Kot razredno glasilo se bori "Kaertner Volksblatt" (Koroški ljudski list) kot glasilo koroške socijalne demokracije tudi za interese slovenskih delavcev, ki se v razrednih — in to je najvažnejših — vprašanjih istovetijo z nemškimi. So prav tako enakovredni sodrugi in bojevniti tovariši, ki imajo važne funkcije v gibanju.

Kot razredna in kulturna institucija delavstva pa polaga Delavska zbornica za Koroško v Celovcu tudi za naše delavce veliko pažnjo. Tajnik Koroške Delavske zbornice, sodr. Newole, je v sporazumu in na predlog tajnika Ljubljanske Delavske zbornice, sodr. Uratnika in šefa kulturno-prosvetnega odseka Del. zbornice v Ljubljani, Štukelja, ustanovil za slovenske delavce v Avstriji prav lepe knjižnice. Take knjižnice s slovenskimi knjigami so doslej ustanovljene že v Borovljah, Železni kapli in v Bistrici v Rožu.

Kakor so netočni glasovi o politično-gospodarskem zatiranju in preganjanju Slovencev, tako so netočni tudi glasovi o kulturnem zapostavljenju. Za Slovence velja kulturna avtonomija in morejo v šolskem odn. splošno izobraževalnem delu v slovenskem jeziku ustanoviti kar ho-

(Dalje na 3. strani.)

ZAPISNIK 9. REDNE KONVENCIJE S. N. P. J.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

je prišel pred štirimi leti. Vsekakor pa se morajo take zadeve prepustiti glavnemu upravnemu odboru. To se je zgodilo pri jednoti, a po štirih letih je odbor prišel do spoznanja, da je škoda časa tako dolgo, dokler članstvo ni zato. V odborih je tudi preveč oportunizma. Govorijo sicer dosti in ko je človek med odborniki, vidi, da so vsi za združenje, a ko se ima združenje končno udejstviti, pa cepimo dlako. Predvsem pa, dokler se Slovenci sami ne zedinimo in se sovražimo med seboj, toliko časa združenja ne bo. Tu smo se sedaj nahajali dva tedna in med nami so strankarski prepiri igrali važnejšo vlogo kot pa združenje.

Poverilni odbor poroča o izidu volitev. Prejeli so glasov: Alesh 119, Somrak 79, Potokar 25, Stonich 6. Brat Alesh je proglašen izvoljenim za predsednika gospodarskega odbora. Zahvali se in obljubi delovati za dobro gospodarstvo jednote. Nadaljuje se nominacija za kandidata ostalih dveh gospodarskih odbornikov. Nominirani so bratje: Olip, Siskovich, Somrak, Potokar, Zupančič, Stonich, Pečnik in Sitter. Nominacijo sprejmejo bratje Olip, Siskovich, Somrak, Stonich, Sitter.

Brat Somrak nadaljuje s svojim govorom. Da je združenje toliko ovirano od strani glavnih odbornikov, so krive tudi materijalne razmere. Po združenju vsi ne moremo biti glavni odborniki. Ko odbornik izgubi delo pri naši organizaciji, bo težko dobil kaj sličnega, le v redkih slučajih mogoče delo pri zavarovalni družbi. Toda če je dober fraternalist, take službe ne bo sprejel. To je tisti proglem, ki ovira združenje in nikakor ni tako, da bi odborniki vse izvršili. Saj vemo, ko je bilo združenje takorekoč že dovršeno, pa je odbor vse preprečil. Prišlo pa bo do tega, posebno se je tega nadejati od mladine. Priti mora, če hočemo obdržati organizacije. Zato naj se oživi vprašanje združenja na novo. Če se zavzamemo, tedaj bomo na prihodnjih konvencijah rekli, da je v S.N.P.J. organizacija vseh Slovencev.

Navzoč je novi vrhovni zdravnik dr. Zavertnik, ki se v kratkih besedah zahvali za zaupanje. Pove, kako je že leta 1910, ko je jednota štela 8000 članov, kot deček pomagal svojemu očetu, ki je delal za glasilo. Poverjeno mesto smatra za veliko čast in pravi, da bo skušal pomagati jednoti in da bo skušal delati dobro, kakor je delal njegov prednik dr. Kern. Stališče pa bo zastopal po principih svojega očeta, ki je delal za organizacijo dvajset let.

Glede združenja zopet govori delegat Spolyar od št. 121. Priporoča, naj bi ne šli v ekstreme, kajti prevelike so med nami narodne in politične razlike. Združenje bo prišlo šele z mladino, ki zavzame naša mesta. Federacija organizacij pa je potrebna radi kontrole in za to naj bi se takoj podvzeli koraki.

Sestra Candon pravi: Toliko se govori o združenju, da je nemogoče, toda ali bi mogli navesti vzroke, zakaj je S.S.P.Z. združenje zavrgla. Brat Olip ji odgovori, da bo to največ vzrok radi različnega mišljenja v zvezi.

Brat Alesh bi rad videl, da bi zavladala zopet tista navdušenost za združenje, ki je minila. Vendar je združenje potrebno, ker nas razmere silijo vanj. Zadnja leta pa se zato ni delalo za združenje, ker je bil predsednik odbora za združitev proti združenju. Pogodba je bila tako dobra, da nobena tako. Ko je bil on sam v tem odboru, je delal in pisal dopise, da ustvari sentiment za združenje, a zadnja konvencija je izvolila odbor, ki je bil proti združenju.

Brat Vidmar se zoperstavi bratu Aleshu, da je laž, da bi bil on kdaj proti združenju. Nikoli ni bil proti združenju, a priporočil je, da se ta odbor odpravi, zato ker ni mislil, da je potreben, ker bi vse to lahko izvršil upravni odbor. Poglejte samo v zapisnik zadnje konvencije, pa boste videli, da sem bil za združenje. Združitveni odbor je stal stotake, čeprav bi izvrševalni odbor lahko opravil vse delo. Med razburjenjem brat Smrekar od št. 122 predlaga zaključek debate. Brat Vidmar dalje pravi, kako je brata Cainkarja že pred konvencijo nagovarjal, naj se zanimanje za združenje vzbuja potom konvencije.

Brat Olip tudi odgovarja, da odklanja udarec brata Alesha, toda o bratu Vidmarju pravi, da res ni delal, kot bi moral ter da se je lotil dela šele ko ga je prisilil v to. Z bratom Geshelom sta zastonj čakala od njega navodil. Po predlogu brata Alberta Hrasta je debata zaključena. Govori še brat Geshel, ki prečita pismo, iz katerega je razvidno, da je brat Vidmar sicer napisal dobro pismo za združenje, toda navodil, katera je v pismu obljubil, ni podal.

Poverilni odbor poroča o izidu volitev. Za člana gospodarskega odseka so dobili glasov: Olip 133, Siskovich 113, Somrak 108, Stonich 31, Sitter 43. Brat Olip je proglašen izvoljenim ter se zahvali za zaupanje. Na ožje volitve gresta brata Siskovich in Somrak.

Predsednik pozove zborujoče, naj se odločijo, če so za večerno zborovanje, proti kateremu se izreče večina.

Brat Jože Zavertnik odgovarja na očitke glede združevalnega dela. Tu se ne razpravlja, da bi preiskovali združitveni odbor, pač pa da podvzamemo korake za združitev. Govorniki, ki apelirajo na članstvo, navajo napačne argumente vsaj kar se Prosvete tiče. Vedno je pisala za združenje. Kdor je list čital in tega ne ve, je moral spati vsa ta leta. Kadar pride pravi trenutek, pa se združenje izvrši, ljudje izvolijo može, ki ga dopolnijo. Tako so storili Nemci, Italijani, Združene države in drugi. Združenje bo prišlo z mladino, ki se ne deli v Slovence in Hrvate, temveč se smatra za Jugoslovane.

Brat Vider med drugim pove o neki organizaciji, kakšno mišljenje je bilo med delegacijo zadnje poletje na Ely. Menili so, da mi še preveč agitiramo. Če bi se to ne vršilo, da bi bili že združeni, tako pa se jim zdi, kakor da jih hočemo podjarmiti. O združenju z nami niso hoteli slišati, ker smo člani narodne jednote. Delegat od št. 197 priporoča, naj bi Prosveta več pisala o združenju.

Navzoč je brat Molek, ki se zahvali za zaupanje in pravi, da bo storil vse, da se izkaže vrednega zaupanega mu dela.

Delegat Zavertnik od št. 559 govori radi mladine. Slišal je sicer opazke, da se Slovenci in Hrvati črtijo, toda pri angleško poslujočih društvih, katerih je 46, ni tega. Tradicije, katere so ljudje prinesli iz starega kraja, morajo prenehati. Delegat od št. 9 pove vzroke, zakaj so nekateri člani proti združenju, ter navaja za to incident v Pittsburghu, kako je bila delegacija poslana domov in so se o vsem pomenili odborniki sami. Brat Crnich obratno mjali, da bi vsakega Hrvata in Slovenca veselilo združenje, s katerim bi odpravili mržnje. Saj lahko pozabimo razlike v političnem in verskem mišljenju, in smo radi tega vseeno člani ene organizacije.

K svojemu predlogu govori še brat Shragal. Glavni odbor je imel združenje dvakrat ali trikrat na razpravi, a noben odbornik se ni izrekel proti združenju. Njegov predlog se glasi, da konvencija pooblasti glavni odbor, da pošlje zastopnika v St. Louis na konvencijo H.B.Z., da tam poroča in vidi sentiment med delegacijo. Predlog je sprejet. Brat Olip pa umakne svoj predlog.

Brat Cainkar pozove, naj bi vstali vsi člani H.B.Z., da bi videli, koliko jih je med delegati. Med delegacijo vstane 25 članov, o katerih brat Jelenich pripomni, da ti niso vsi Hrvati.

Poverilni odbor poroča, da sta dobila brat Siskovich 120, brat Somrak pa 109 glasov. Brat Siskovich je proglašen izvoljenim in se za zaupnico zahvali.

Brat Albert Hrast poroča o brzojavki, katero je prejel od dr. Stefanca v Milwaukeeju. Priglasil je svojo kandidaturo za vrhovnega zdravnika, a brzojavka je prišla prepozno. Zbornica ga proglasi za namestnika vrhovnega zdravnika, s čemur je porušen prejšnji tozadevni sklep.

Seja zaključena ob petih popoldne.

Andrew Kobal, zapisnikar. **Vincent Cainkar**, konv. predsednik.
Jos. A. Siskovich, konv. tajnik.

Vesti iz Jugoslavije

NOV UDAREC ŽELEZNIČARJEM.

(Izvirno.)

Maribor, 12. maja 1929.

Danes bi se bil moral vršiti tu občni zbor Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev, na katerem bi se imeli voliti odborniki za nadaljnja tri leta. To društvo je staro društvo, obstoja že 35 let ter so ga organizirali sila zmožni in delavni sodrugi-železničarji v Mariboru ter je imelo sedaj svoje člane širom države. Društvo ima namen po smrti člana izplačevati preostalim podporo v svrho pogreba; ta podpora je znašala letos 8,000 Din za člana. Društvo si je v svojih 35 letih delovanja zbralo lep kapital 3 milijonov. V Mariboru ima tudi 5 hiš v svoji lasti. Članov je štelo društvo letos 13,000. Je to eno redkih društev, v katerem so glavni delavci sami preprosti železničarji in ki si je v teku let vendarle s pridnostjo in sposobnostjo, ki pri nas nima primera, razvilo v močno podporno društvo.

Pred par dnevi pa se je mudil v Mariboru minister Korošec, edini Slovenec v današnji vladi. Pravoslavne velikonočne praznike je uporabil za to, da je prišel v Maribor, kjer je med drugim obiskal tudi železniško delavnico. Tam je dal poklicati predse obratne zaupnike, s katerimi se je pogovarjal v tako samozavestnem duhu, da je bilo dobro poznati, da je bil v prejšnji vladi notranji minister, minister policije. Obenem je ob tej priliki grajal odbornike tega Podpornega društva, češ, zakaj da so s svojim denarjem kupili Ljudski dom, kjer je bil sedež socialistične stranke.

Danes torej bi se moral vršiti občni zbor tega društva. Že včeraj so dospeli v Maribor prvi delegatje na občni zbor. Sinoči pa je bil nenadoma poklican predsednik društva Franc Fišer, ki je že 25 let v društvu kot odbornik, na policijski komisariat, kjer mu je policijski nadsvetnik Kerševan izročil odlok velikega župana mariborske oblasti, s katerim veliki župan razpušča omenjeno društvo ter obenem odreja tričlanski odbor, da vodi nadalje društvene posle. V ta odbor so imenovani: Franc Fišer, Leopold Zawadal in Ivan Wurzinger.

Razpust utemeljuje veliki župan iz dveh razlogov, češ, da je društvo prekoračilo svoj delokrog, ker je izplačevalo podporo članom še preden je poteklo članstvo, tako da zaostali niso dobili plačanega vsega zneska, in pa ker je kupilo tako zvani Ljudski dom na Ruški cesti za 1,100,000 Din., kar je baje previsoka kupnina.

S tem je seveda bil prepovedan tudi občni zbor ter so se delegatje pripeljali zastonj v Maribor. Proti razpustu bodo seveda vložili pritožbo na notranjega ministra. Ali bo kaj uspeha, je vprašanje. Gotovo je, da je razpust društva v zvezi z ministrom dr. Korošcem, ki se je mudil pred par dnevi v Mariboru ter že takrat izpraševal železničarje, koliko so dali za Ljudski dom, zakaj da so ga kupili itd.

Korošec je sin slovenske matere, blagoslovljen duhovnik rimsko-kat. cerkve.

Dodatno pa treba povedati sledeče, kar se tiče "nakupa Ljudskega doma. Ljudski dom je last zadruge Gospodarsko društvo Ljudski dom v Mariboru. Z nakupom obeh hiš Ljudskega doma je postalo Podporno društvo železničarjev obenem tudi glavni deležnik te zadruge. S tem dejanjem je torej sam predsednik klerikalne Zadružne zveze v Ljubljani in Glavnega zadružnega saveza v Beogradu "zadrugar" dr. Anton Korošec nastopil proti zadrugi, ki je potom Zveze gosp. zadrug tudi včlanjena v Glavnem zadružnem savezu.

Načrt novega ljudskošolskega zakona.

Ljubljana, 13. maja 1929.

Iz Beograda smo prejeli poročilo o nekaterih podrobnostih novega zakona za ljudske šole, ki se nahaja sedaj pri pravosodnem ministrstvu. Med drugim obsega sledeče določbe:

Stanovanje za učitelje mora biti zdravo in obsegati za učitelja samca eno sobo in kuhinjo, za poročenega pa dve sobi in kuhinjo ter pritikline.

Učnih predmetov je 14: srbsko-hrvatski-slovenski jezik (to se pravi pravilno: srbskohrvatski in slovenski), narodna zgodovina, zemljepis domače države, računstvo, osnovna geometrija, praktično gospodarstvo, zdravstvo, domoznanstvo, državljanske pravice in dolžnosti, ženska ročna dela, risanje, lepopis, petje, telovadba, prirodoslovje.

Verouk je izven predmetov. Je pa obvezen in ga poučujejo duhovniki ali učitelji, kakor pač to želi večina staršev dotične verojspovedi. Kjer ni za ta pouk ne učitelja ne duhovnika, poučujejo verouk druge pripravne osebe.

Šolsko leto traja od septembra do konca junija. Otroci, ki so do 1. septembra dovršili 6 let, se vpisujejo v šolo. Spričevala se izdajajo dvakrat, v januarju in v juniju.

Za analfabete se osnujejo analfabetski tečaji. Gospodinjske šole vzdržuje država. Vanjo se sprejemajo ženske od 16. do 40. leta.

Učiteljem je prepovedano iskati si postranskega zaslužka.

Načrt vlade, da se verouk spremeni v neobvezen predmet, se je torej moral umakniti protestu cerkve ter je ostal obvezen predmet.

Iz Beograda.

Načrt reorganizacije ministrstev je že gotov. Dne 14. maja so bila vsa ministrstva zaposlena s končno redakcijo uredb. Jutri bodo vse uredbe predložili predsedniku Živkoviču. Istočasno so se vršile v ministrstvih med ravnatelji in ministri konference o tem, koliko in kateri uradniki naj bi pri tej preureditvi bili odpuščeni.

Tujski promet je za gotov del našega prebivalstva edini vir dohodkov. Ker se bliža sezona tujskega prometa in ker so vsi krogi uvideli, da bi bil tudi za Srbijo in Črno goro urejen tujski promet precejšen vir dohodkov, zato se trgovinsko ministrstvo bori z vsemi silami za to, da bi čimprej prišlo do zakona o turizmu. Finančno - gospodarski odbor je sprejel dotične člene zakona o turizmu, ki govorijo o tem, da se tehnični predmeti za postavljanje hotelov in moderniziranje starih hotelov uvažajo v našo deželo brez carin.

Tudi muslimanom ni všeč načrt novega ljudskošolskega zakona, v kolikor se tiče verskega pouka, ki je sicer obvezen, a ni razporejen v predmete, ter ga morajo učiti kateheti ali učitelji. Cerkveni poglavar muslimanov Reisulema-Čaušević je dne 14. maja posetil ministra pravde dr. Srskića. Konferenca je trajala med njima poldrugo uro. Reis-Ulema je informiral ministra o zahtevah vernikov muslimanske veroizpovedi z ozirom na verski pouk. Bil je zatem sprejet od kralja v avdijenco.

Verske šole so doslej spadale pod ministrstvo pravde. Zdaj se je v ministrstvu pravde vršila konferenca, ki ji je predsedoval sam minister. Določeno je bilo, da se pristojnost verskih šol spet vrne pod ministrstvo prosvete, kakor je to bilo pred nastopom tega režima. Zato bo minister prosvete imel posebne referente v teh zadevah, tako enega za pravoslavno cerkev, drugega za katoliško itd. Nadzorstvo nad verskimi zasebnimi šolami torej ne bo vršilo ministrstvo pravde, marveč ono prosvete.

Stroga obsodba goriških Slovencev v Rimu.

Ljubljana, 12. maja 1929.

Iz Rima nam poročajo o strogi obsodbi šesterih goriških mladeničev, ki so bili skupno obsojeni na 124 in pol leta ječe. Italijanski fašizem zasaja svoje krempije v našo Primorsko ter potujčuje naše ljudi, preganja naše zavedne Slovence na otoke, kjer jih živi na stotine težko življenje siromaštva, drugi begajo v Jugoslavijo, da tu stradajo in zaman čakajo od države kake pomoči ali službe, omladince pa italijanske oblasti zapirajo za prazen nič ter jih potem drakonsko obsojajo.

Iz Rima nam poročajo pravkar:

Dne 11. maja, danes, je bila pred sodiščem za zaščito države zaključena javna razprava proti goriškim slovenskim komunistom Hvaliču in tovarišem. Obtožbo je zastopal državni pravdnik Dessi, ki je v svojem govoru obrazložil obtožnico in končno zahteval, da je treba vse obtožene kar najstrožje kaznovati. V obtožnici so bili Longo, Hreščak, Hvalič in Markič obtoženi, da so skupaj s pokojnim Bregantom sklenili na nekem tajnem sestanku ubiti fašista Kogeja, ki je dotedaj z njimi sodeloval v komunistični organizaciji. Kogej je bil namreč ubit, ker je izdal komuniste in vstopil med fašiste. Umor je izvršil neki Bregant, ki je pri tem ranil tudi nekega fašističnega miličnika. Bil je pa na begu ustreljen. Ob zaključku je poskušal državni pravdnik dokazati, da so bili Bregant in tovariši ne samo komunisti temveč tudi slovenski iredentisti, katerim je služil komunizem samo za prikrivanje njihovih terorističnih akcij. Končno je predlagal za Avguština Longa dosmrtno, za Dušana Hreščaka 30-letno, Vekoslava Hvaliča 22-letno in Vekoslava Markiča 20-letno, Viktorja Krašnjo sedem in pol letno ječo in za Milana Hreščaka 4letno ječo. Po govoru državnega pravdnika so govorili zagovorniki obtožencev, ki so dokazovali nedolžnost obtožencev ter predlagali, naj jih sodišče oprosti.

Po enournem posvetovanju je sodni dvor obsodil: Avguština Longa, Vekoslava Hvaliča in Vekoslava Markiča na 30 let, mladoletni obtoženec Hreščak pa je bil obsojen na 27 let ječe. Dalje sta bila še ostala dva obsojena eden na 5 in drugi na dve in pol leti ječe. Vsem obsojencem so nadalje odvzete državljanske pravice do smrti in bodo po dosluženju svoje kazni konfinirani v konfinacijskih taboriščih.

Tako se glasi poročilo procesa in obsodba. Fašizem tirja svoje žrtve. Ni mu dovolj, da mladoletnega Hreščaka obsodi na 27-letno ječo, marveč bo po dosluženju svoje kazni moral še v konfinacijo na kak južni zapuščeni in malarični otok. Jasno je, da je pala tako stroga sodba zategadelj, ker so bili obtoženci Slovenci in komunisti. V svesti so si, da se svet radi tega dejstva (radi očitka komunizma) ne bo toliko razburjal nad tako strogo obsodbo. Mogoče je tudi, da so jim komunizem naprtili baš radi tega, da jih tem lažje strogo obsodijo.

Ječe se polne s Slovenci, s komunisti Slovenci in Italijani, s socialisti Slovenci in Italijani, konfiskacijska taborišča so polna izgnancev, ki stradajo in trpe, vsa Italija je ena sama celica zapora, ena sama jetnišnica. To ni dober znak za Mussolinijevo moč. To je znak splošnega nezadovoljstva in splošne gnilobe, pa naj se Mussolini še toliko navdušuje za rimsko kulturo.

Bernard Shaw, slavni angleški pisatelj, dramatik, član Labor stranke, najbogatejši pisatelj na svetu, je dospel v Dubrovnik, kjer so zanj rezervirali več prostorov v hotelu Imperial.

Smrtna kosa. V Trnavi pri Gomilskem je umrla Antonija Kovča. — V Laškem je podlegel težki bolezni 68 letni Teodor Drolz, nadknjigovodja v pok. — Na Mlinšah je umrla Josipina Janežič.

RAZNE VESTI

Katoliški župnik smrtno ranil dekle in izvršil samomor.

Harrison, N. J. — Paul Mienzviniz, 35-letni župnik tukajšnje litvinske katoliške fare, je 4. t. m. na domu svojega farana J. Silkitisa obstrelil in smrtno ranil 22-letno Helano Halitaites, sestro Silkitisove žene, nato pa je sebi pognal kroglo v glavo in umrl je nekaj ur kasneje v bolnišnici. Zdravniki pravijo, da ranjena dekle ne bo ostala. Zadeta je bila dvakrat v drob. Župnik je bil dolgo časa bolan in pravkar se je vrnil s potovanja, ko je iskal zdravja. Zakaj je streljal na dekle, ni še znano. Svojemu tovarišu, župniku Fitzpatricku, je rekel nekaj ur pred tragedijo, da ga "boljševiki preganjajo."

Lindbergh in nevesta bežita pred množicami.

Wooda Hole, Mass. — Odkar je javnost izvedela, da Lindbergh in njegova nevesta uživata medene dnevne na ladjici, v kateri križarita sama ob vzhodni obali Atlantika, so časnikarski reporterji invadirali vsa pristanišča prežeč na jahto. V torek je Lindberghova jahta priplula semkaj, toda ko je letalec opazil na bregu veliko množico ljudi in čoln z reporterji, ki je drvel po vodi proti njemu, je jahta naglo obrnila rilec in odkurila. Reporterji, ki so že imeli fotografske kamere pripravljene, so se vrnili na breg z dolgimi nosovi.

Opičja država kaznuje izjalovljene samomore.

Knoxville, Tenn. — V zakoniku drave Tennessee je predpisana kazen zapora od enega do petih let za osebe, ki poskusijo s samomorom. Postava je bila mrtva črka, toda generalni pravdnik Bibb je te dni zagrozil, da jo oživi, ko sta bila v Knoxvilu v štirih dneh izvršena dva samomora in trije poskusi.

Rudarjem v Montani znižana mezda.

Butte, Mont. — Anaconda Mining Company je od 1. aprila, kar je začela padati cena bakra, že drugič znižala plače rudarjem in drugim delavcem. Drugo znižanje v buttskem distriktu je prišlo 1. junija. Plače so bile znižane 25c dnevno delavcem pod zemljo in v topilnicah. Sedanja plača je $5.50.

SLOVENSKA NÁRODNA MANJŠINA V AVSTRIJI

(Nadaljevanje s 2. strani.)

čejo. Toda, to skoro ni potreba, kajti v šolskem oziru imajo Slovenci svobodo.

Knjiga dr. V. Paschingerja "Landeskunde von Kaernten", Klagenfurt 1923, navaja tozadevno tole statistiko: Od osnovnih šol na Koroškem je skoraj 25% onih, kjer se vrši elementarni pouk v slovenskem jeziku. Vseh šol je 366, od teh torej 85 (pet in osemdeset) utrakvističnih, to je takih, kjer se poučuje najprej v slovenskem jeziku, pozneje pa v slov. in nemščini. — Kot znano, je bilo oddanih leta 1920 za Jugoslavijo v coni A 15,279 glasov. Slovencev na Koroškem je po uradni cenitvi okoli 87,000, a število celokupnega prebivalstva z dne 31. decembra 1923 je 389,931. Ako primerjamo te številke s številkami osnovnih šol, tedaj smo si popolnoma na jasnem. Končno moram podčrtati še nekaj in to je: V koroških srednjih šolah se poučuje tudi slovenščino!

Da rezimiram: slovenski del Koroškev je s tem položajem zadovoljen, vsaj mnogo bolj zadovoljen, kot so morda Slovenci v ostalih dveh državah. Boj, kateremu se je slovenski element v glavnem pridružil, je borba proletarijata proti buržuaziji. Klerikaliziran šovinistično-nacionalni delec postaja šibkejši in neznatnejši, ker je izgubil pravico do obstoja, kajti še pred plebiscitom je večina naših delavcev in kmetov obsodila tako borbo, kakršno še danes vodita dr. Petek in župnik Starec v imenu slov. gospodarske stranke v Avstriji.

Te ugotovitve pa moram povdariti zato, da bodo naši delavci videli, kako pojmujejo nacionalna in razredna vprašanja rojaki v avstrijski republiki.

Pošten prevaro z očalniki

Od nekoliko časa sem razni časopisi in revije priobčujejo oglase, s katerimi nekatere brezvestne "mail order" tvrdke oglašujejo naočnike (očala). Narodno društvo za obvarovanje pred slepoto opozarja, da ti oglasi stavljajo v nevarnost vid mnogih tisoč ljudi, in označuje te tvrdke kot "nevarne goljufe". National Business Bureau je na podlagi tega izdal posebni buletin vsem časopisom širom Združenih državah, da jih posvari. V istem buletinu ta organizacija, ki vodi neprestano borbo proti nečednim poslom in oglasom, označuje kot "šušmarske" takozvane "mail order course" za očesne vaje, ki oglašujejo odpomoč proti očesnim slabostim brez zdravniškega pregleda.

Poudarja se, da ni mogoče predpisati pravilne očale potom dopisovanja in da take očale bodo ponajveč le škodovale vidu dotičnika, ki jih nosi. Te tvrdke prodajejo očale, ne da bi preiskovale stanje oči, ne da bi poizkusile vid kupca in zdravstveno stanje njegovih oči. Ti goljufi le vprašujejo: "Koliko si star? Koliko let že nosiš očale, ako sploh jih nosiš? Kaka je oblika Tvojega lica?" Na temelju takih informacij oni pošiljajo očale, ki obetajo "perfekten vid." Te čarobne očale, kakor se oglaša, bodo baje omogočale čitanje tudi najdrobnejšega tiska, da se vidi blizu in daleč, da ne bo glavobola itd.

Preiskava je dognala, da so oglašene očale navadna povečevalna stekla, vtaknjena v jako cen okvir. Oglašajo se pa kot "znanstveno izbrušena in vpognjena stekla". Take očale ne dajejo ničesar, kar se obeta, ne odpomorejo očem in je gol slučaj, ako pristajejo kakemu očesu. Ni dvoma, da je to vse jako resna stvar. Dejstvo je, da je treba za vsake natančne preiskave s strani specijalista, ki mora predpisati posebne očale za vsak posamezen slučaj.

Najresnejša stvar pri vsem tem je — iz stališča borbe proti slepoti —, da ljudje, omamljeni po teh oglasih, zamudijo priliko zdravniške preiskave svojih očes. Mnogo bolezni, ki končajo z delno ali popolno slepoto, začenja najprej z nerednostmi vida, ki jim očale le začasno odpomagajo in zato prikrivajo. Ako ni zdravniškega pregleda v svrho predpisa potrebnih očal je odstranjena mogočnost, da se pravočasno odkrije vzrok nerednosti, ki dostikrat utegne biti znak bolezni vsega sistema, dokler ni prepozno, da bi se preprečila slepota ali morda splošni propad vsega sistema.

Kar se tiče dopisnih tečajev za "očesno vaje", organizacija pravi: Geslo "Stran s očalami" ali slično služi za oglaševanje neke leke proti očesnim slabostim, kateri leki, kakor se je znanstveno dokazalo, ne pomagajo nič. Res je, da okulisti dostikrat predpisujejo nekatere vežbe in masaže očes v gotovih slučajih za ojačanje mišic. Ali take vežbe more predpisovati le zdravnik ako najde jih potrebnimi, in se vežbe morajo vršiti pod njihovim nadzorstvom. Drugače utegnejo bolj škoditi kot koristiti.

Vsa taka šušmarstva se poslužujejo ameriškemu ljudstvu ali potom oglasov v časopisih ali potom potovalnih agentov, ki celo prirejajo javne sestanke, v katerih pripovedujejo svoje teorije in prodajajo svoja očala. To je le izrabljanje lahkovernega ljudstva, ki ničesar ne ve o anatomiji očesa in nima pojma, kako škodo utegnejo povzročiti razni mazači."

FLIS.

Mehiški kristovski general ubit.

Mexico City, 5. jun. — General Enrique Gorozietta, vodja katoliške vstaje v državi Jalisco, je bil ubit v bitki s federalci pri San Julianu.

V NAJEM SE ODDA

slovenski družini štiri čiste sobe, elektrika, plin in kopalnica. Najemnina ali rent je samo $18 na mesec. na 541 N. Wood st. Vprašajte na 535 N. Wood st. Joseph Sernel, Chicago, Ill. — (Adv.)

Rud. Anton:

Ker se je ustavilo dvigalo

Ta zgodba se začne tam, kjer se je ustavilo dvigalo med 37. in 38. nadstropjem v Moneyman-buildingu sredi ogromnega New Yorka. Če bi bilo dvigalo mirno teklo navzgor, ne bi bilo prišlo Parkerju B. Morrisu nikoli na misel, da mu je cigara ugasnila, in je tudi ne bi bil več prižgal. Odložil bi jo bil v pepelnik pred Moneymanovimi vrati, da bi jo veselo pograbil sluga ter jo pokadil do konca. Nu, ker se je dvigalo ustavilo, se je zgodilo drugače. Hotel si je cigaro vnovič nažgati. Cigara pa ni hotela goreti in to je Morrisa razjarilo. Sklenil je, da bo Moneymanu v brk povedal, koliko so vredni njegovi proizvodi. In ta Moneyman je bil tako predrzen, da je hotel napraviti Morrisa za trgovskega družabnika svoje tvrdke!

Dvigalo je naposled steklo. V 42. nadstropju je Morris izstopil in pozvonil je pri Johnu Moneymanu. Žvečil je konec cigare in zagodrnjal:

"Te vaše cigare so zanič! In k taki družbi naj pristopim? Nak, nikoli in za nobeno ceno!"

"Moje cigare so vendar izvrstne!" mu je jezno segel v besedo Moneyman.

Morris ga ni poslušal. Raztrgal je cigaro — in glej! Sredi tobakovega lista je bil zavit odstrižen koder in listek z besedilom: "Če lastnika te cigare miče spoznati plavolasko, naj jo poišče v Moneymanovi tvornici, 117. ulica. 17 let mi je, pišem se Gloria Miller."

"Neverjetno!" je ogorčeno vzkliknil Morris. "V vaši tvornici zaposlujete tako glupe gosi! Nič se ne čudim, da so vaši proizvodi takšne kakovosti! Oprostite dragi Moneyman, z vami se res ne morem spuščati v kupčijske razgovore . . ."

Gloria Millerjeva, lepa, mlada plavolaska, je bila še tisti dan odpuščena iz službe.

Začela je iskati nove zaposlitve, našla je ni. Povsod je bilo "vse zasedeno;" s temi besedami so jo odslavljali, kjerkoli se je javila. Naposled se je domislila, da bi morda bilo dobro, če bi poskusila svojo srečo kot girl. Režiser je ni odbil, rekel je, naj pokaže, kaj zna, a ker ni znala ničesar, kar je treba znati v tem poklicu, jo je tudi on odslovil.

Zdaj je Gloria pomnožila armado brezposelnih. Tekala je po mestu sem in tja; iskala je zaslužka in stradala. Službe ni dobila.

Gospodinja, pri kateri je stanovala, jo je nekega dne poklicala k sebi:

"Čujte, Gloria, jaz živim od najemnine, ki mi jo plačujejo podnajemniki. Vi pa ne zaslužite nič; ne morem vas obdržati pod streho. Poiščite si drugo stanovanje. Stvari pa lahko ostanejo tukaj, dokler jih nimate kam spraviti. Vrnem vam jih, ko mi plačate zaostalih 20 dolarjev."

Gloria ni rekla besedice. Šla je na brezkončne ulice, koder so drvili avtomobili. Lačna in trudna se je prerivala med pešci. Prežala je na kako damo, da bi jo nagovorila in se ji ponudila v službo. Strašna zavist jo je obhajala, ko je videla, kako stopajo dame iz vozil in izginjajo v velikih modnih palačah. Da bi beračila miloščino, je bila preponosna. Naposled jo je začel tresti mraz — nebo se je bilo namreč stemnilo in začel je padati droben dež.

Pred neko lekarno je stal velik, zeleno popleskan avtomobil. Pokukala je vanj — bil je prazen, v kotu je stal šopek rož. Toplo ugodje jo je navdalo.

In stopila je v avtomobil, ki je bil topel in v katerem so dehtele rože tako opojno, da je kmalu zadremala. Kako dolgo je trajal ta sen, se niti sama ni zavedala. Šele ko je poleg sebe začula glas, je odprla svoje velike plave oči in se ozrla po neznancu.

"Da . . ." se je hotela opravičiti, pa ji spremljevalec ni dal.

"Prosim vas, ne govorite!" je rekel. "Neizrekljivo srečen sem."

Povedal ji je, da se piše Owen in da se zelo veseli njenega poznanstva.

Avtomobil se je ustavil in mladi mož je ponudil Gloriji roko. Korakala sta skozi bogato razsvetljeno stopnjišče v dražestno samsko stanovanje, kjer je bilo že pogrnjeno za čaj.

Gloria je molčala. V oči so ji stopile solze, tako je bila ganjena. Vendar se ni upala govoriti. Bila je pa tudi tako lačna, da bi bila jedva spravila iz grla kako besedo.

•

Nekako ob tistem času je stara, grda in nesimpatična Gwendolen Wyre ponavljala besede, ki so stale v pismu, katerega ji je poslal neznanec. Zlogovala je, kakor bi čitala svoj oglas v listu:

"Moj avtomobil vas bo čakal v 58. ulici pred lekarno. Pazite na zeleno barvo! Jaz bom v apoteki. Spraševal vas ne bom ničesar. Neznansko se veselim te pustolovščine in slutim, da ste krasna ženska, kakor sodim po vašem pismu. Ljubim vas! Pridite!"

Gwendolen Wyre je hodila sem in tja in se je šele po dolgem času zavedala, da se je spustila nekoliko predaleč v romantiko. Spoznavša, da jo je s pismom nekdo potegnil za nos, je prečitala v listu naslednji inserat, v katerem je tvornica Moneyman iskala tobačne delavke. Sprejeli so jo v službo.

•

Gloria je imela poslej lepo življenje. Owen je lepo skrbel zanjo in jo je seznanil s starim in bogatim senatorjem, ki jo je vzel za ženo. Po nekaj letih zakonskega življenja pa je senator umrl in ostavil vse svoje imetje Gloriji, ki je danes mlada, bogata in vesela vdova. Ves New York strelja z očmi po njej.

Gwendolen Wyre se je dobro obnesla v Moneymanovi tvornici. Zaradi njene velike praktične uporabljivosti so ji kmalu zvišali plačo.

Vse to se je zgodilo samo zato, ker se je bilo ustavilo dvigalo med 37. in 38. nadstropjem pod Moneymanovim stanovanjem in ker je Moris še enkrat zapalil ugaslo cigaro.

Aforizmi o čitateljih

Knjiga je posredovalka med pisateljem in čitateljem. Med ustvarjajočim in sprejemajočim svetom. Kamor ne more seči govorjena beseda, seže knjiga, da deli darove obenem tisočerim, ki jo vzamejo v roke.

•

Knjiga je otrok duha, odsvit dobe, zrcalo tisočerih src, ki so našla svoj izraz v duši pisatelja in sprejemajo iz nje umetniško oblikovano podobo svojega lastnega življenja.

•

Moderna doba je prinesla knjigi dva močna glasnika-propagatorja, ki pretita postati njena konkurenta. To sta kino in radio. Pravemu čitatelju je ne bosta nikoli nadomestila. Želeti je, da ostaneta to, v kar sta poklicana: brzoteka propagatorja, ki ji odpirata pot iz knjižnic in knjigaren v svet.

•

Čitatelje bi delili v tri vrste: v one, ki čitajo samo knjige najvišje umetniške vrednosti; v one, ki čitajo vse, in one, ki čitajo samo najnižje književne izdelke. Najobširnejši je krog srednjih, najožji je prvi; zadnji so nasprotni pol prvih.

•

Vsak čitatelj predela od svoje mladosti do zrelosti iste faze, ki jih je predelala knjiga tekom stoletij: najprej bajke pripovedovane, potem napisane, nato čudovite in neverjetne zgodbe, potem pesmi in eposi, resna povest in zabaven roman in končno duhovita dela velikih mislecev.

•

Nekateri čitatelji knjige požirajo, drugi jih uživajo; eni so neizbirčni, drugi izbirajo, prvim da mnogo knjig malo, drugim ena knjiga mnogo. Drugi so boljši od prvih.

•

Pravi čitatelj ne čita samo knjige, ampak tudi samega sebe. Njegova duša je kakor rezonančna tla, kjer odmevajo misli pisatelja in se družijo z njegovimi v prijetnem razgovoru. To čitanje samega sebe je včasih zanimivejše, važnejše in koristnejše od čitanja knjig. Čitatelj, ki ob čitanju knjige ne čita obenem svojih lastnih misli, je le polčitatelj; čitatelj, ki čita poleg knjige samega sebe, je čitatelj in pol. Skoraj važnejše od tega, ali je knjiga dobra ali slaba, je to, kaj si čital o samem sebi. Knjiga, ki ti ne budi lastnih misli, je zate prazna.

•

Cankar pravi: On (pisatelj-romar) ve, da je ob tistem času, ko je hodil po hramih in stopnicah svojega srca, hodil obenem s prižgano lučjo po zaklenjenih svetiščih svojega bližnjega vsakega in vseh . . . Tako hodi čitatelj ob roki pisatelja po potih in kotih svojega lastnega srca in s tem po skrivnostnih shrambah svojega bližnjega, vsakega in vseh.

•

Tako je knjiga močna vez, ki veže človeštvo in narode in ljudi med seboj. Kot hčerka duha je poslana med narode, da jim razkriva višji svet, kjer se družijo vse obče človeško v vsem razumljivi govorici, ki je govor duha, katerega otroci smo.

Avtomobili nadomestujejo kamele. V zadnjih letih so prevzeli avtomobili v transaharskem prometu, zlasti v francoskem Maroku in v Algeriji, tako važno vlogo, da napovedujejo poznavalci že skorajšnji konec staremu prometnemu sredstvu: velblodu. Avtomobili, težki vozovi na šest koles, z ogromnimi pnevmatikami, sledijo zlasti znameniti poti skozi Veliki Erg, kjer so izrezali s svojimi težkimi kolesi pravcato široko, trdo cesto v puščavni pesek. Peščeni viharji skušajo to cesto sicer vedno na novo zakriti, pa to ne zaleže mnogo, ker je označena nje smer z visokimi drogi. Avtom samim viharji ne morejo škodovati, ker jih brani pred njimi trdna konstrukcija, v najhujšem slučaju pa se jim lahko umaknejo v oaze. Kakor poročajo iz Algerije, so zainteresirani kroji sedaj na delu, da iztržejo velblodom zadnjo prednost, ki jo imajo pred vozilom. Dočim ne prenese avto celotedenskega potovanja, ne da bi se obnovila zaloga kuriva, prenese velblod brez vode tudi dvakrat toliko. V kratkem pa bodo začeli graditi ob najvažnejših cestah skozi puščavo v sistematskih presledkih posebna skladišča za kuriva, iz katerih bodo vozila lahko obnavljala svoje zaloge in velblodov bo takrat res konec.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati slovensko? Naroči si "Slovensko - angleško slovnico," katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

F. M. Dostojevskij:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih z epilogom.
Poslovenil Vladimir Levstik.

Prostak Duškin, ki ima pivnico ravno nasproti tiste hiše, je prišel v pisarno, prinesel zlatarski tok z zlatimi uhani in pripovedoval vso povest: "Predsinočnjim je pritekel k meni — bilo je okrog devete ure" — dan in čas, pomisli! — "pleskarski delavec, ki je tudi že prej vsak dan prihajal. Mikolaj z imenom. Prinesel mi je to škatlico z zlatimi uhani in kamenčki in me prosil, naj mu posodim nanje dva rublja; ko sem ga vprašal, kje jih je vzel, je dejal, da jih je pobral na podu. "Jaz ga dalje nisem izpraševal," je rekel Duškin, "ampak sem mu dal bankovček" — rubelj namreč — "ker sem si mislil, da jih zastavi drugje, ako jih ne bo pri meni, in jih zapije vseeno; torej je bolje, da ostanejo v mojih rokah. Ako pa pride kaj na dan ali če bi se kaj slišalo, potem jih lahko pokažem." To so sicer le prazne besede; lagal je, kolikor more pes teči — saj poznam tega Duškina; sam jemlje v zastavo in skriva ukradene reči. On gotovo ni opeharil Mikolaja za stvar, ki je vredna petintrideset rubljev, z namenom, da bi jo "pokazal". Zbal se je, to je bilo! A vrag se meni za to; poslušaj, kaj pravi Duškin dalje: "Prostaka Mikolaja Dementijeva pa poznam že od mladih let, ker sva oba iz zarajskega okraja v Rjazanski guberniji. In dasiravno Mikolaj ni pijanec, vendar ima časih rad kak požirek, in vedel sem, da dela — barva — v tisti hiši skupaj z nekim Mitrejem, ki je tudi iz njegovega kraja. Ko je dobil rubelj, ga je takoj izmenjal in izpil dva kozarca zaporedoma, ostalo pa je vzel in odšel; Mitreja takrat ni bilo z njim. Drugi dan pa se je raznesla vest, da so s sekiro ubili Aleno Ivanovno in njeno sestro Lizavéto Ivanovno, ki sem ju poznal tudi jaz; takrat se me je polotil sum zaradi uhanov, kajti vedel sem, da je pokojnica posojala denar na dragocenosti. Šel sem torej tja, v hišo, in začel previdno poizvedovati, korak za korakom. Najprej sem vprašal, če je Mikolaj tam. Mitrej mi je povedal, da je Mikolaj ponoči popival in prišel ob zori pijan domov, kjer je ostal kakih deset minut. Nato je zopet odšel in potlej ga Mitrej ni več videl in mora sam opravljati delo. Delo pa imata ob istih stopnicah z umorjenima, v drugem nadstropju. Ko sem slišal vse to, nisem rekel nikomur ničesar," je dejal Duškin, "o umoru pa sem poizvedel vse, kar sem mogel, in sem krenil domov, še vedno v tisti sumnji. Davi pa, ob osmi uri" — to je bilo predvčeraj — "vidim Mikolaja, ki je prišel k meni, ne popolnoma trezen, a tudi ne tako pijan, da ne bi mogel razumeti pogovora. Molče je sedel na klop. Razen njega je bil takrat v krčmi samo še neki drugi človek, ki je spal na klopi, ker je moj znanec, in naša dva dečka. — Ali si kaj videl Mitreja? ga vprašam. — "Ne," pravi, "nisem ga videl." — Ali sploh nisi bil tam? — "Ne," pravi, "že od predsinoči ne." — Kje si potem prenočeval? — "Na Pesku, pri barkah," odgovori. — Kje ga vprašam, si pa vzel takrat tiste uhane? — "Na podu sem jih našel," pravi on z negotovim glasom in povesi oči. — Ali si slišal, pravim jaz, kaj se je pripetilo tisti večer, ob tisti uri in ob ravnotistih stopnicah? — "Ne," pravi, "nisem slišal." In pri tem posluhne, izbuljі oči ter prebledi kakor stena. Nato mu povem, kako je bilo, in vidim, da prijema za kučmo in vstaja. Hotel sem ga zadržati, rekoč: Počakaj, Mikolaj, ali ne boš izpil? Sam pa sem mignil dečku, naj pridrži vrata, dočim sem stopil jaz izza pregrade. Takrat pa skoči proč od mene in na ulico in zbeži — samo to sem še videl, kako je zavil v stransko ulico. In takrat sem nehal dvomiti, zakaj njegov zločin je dokazan . . ."

"Seveda!" je dejal Zosimov.

"Stoj! Poslušaj konec! Razume se, da so poslali na vse strani iskat Mikolaja. Duškina so pridržali in izvršili hišno preiskavo; tudi Mitreja so dali pod ključ. Tudi čolne so preiskali, dokler niso predvčeraj pripeljali še Mikolaja v zapor. Prijeli so ga v neki obcestni gostilnici, kamor je bil prišel, snel s sebe srebrn križec in prosil, naj mu dado zanj leščerbo, ki jo je tudi dobil. Čez nekaj minut gre žena v kravji hlev, pogleda skozi špranjo in vidi, da je na skednju privezal pas na tram, napravil zanko, stopil na parobek in si hoče natakniti zanko na vrata. Žena je zakričala na ves glas, pritekli so ljudje in ga vprašali, kaj je hotel storiti. — "Oh," pravi, "kar odpeljite me, saj priznam vse." — In res so ga odpeljali s potrebnimi formalnostmi, namreč v zapor. Najprej so ga vprašali, kdo da je, koliko je star — dvaindvajset let — itd. Na vprašanje, če tedaj, ko sta delala z Mitrejem, nista videla, da bi šel tointo uro kdo po stopnicah, je odgovoril, da je gotovo kdo hodil mimo, toda onadva ga nista zapazila. — "In slišala nista ničesar, nikakega hrupa ali česa takega?" — "Ničesar posebnega nisva slišala." — Pa si vedel, ti Mikolaj, da so ravnotisti dan ob tejintej uri umorili in oropali tointo vdovo in njeno sestro?" — "Tega nisem niti vedel niti slišal. Šele tretji dan nato mi je pripovedoval Atanazij Pavlič v svoji krčmi." "Kje pa si dobil uhane?" — "Na podu sem jih našel." — "Zakaj pa drugi dan nisi šel z Mitrejem na delo?" — "Ker sem bil pijan." — "Kje pa si pil?" — "Tuintam." — "Zakaj pa si bežal pred Duškinim?" — "Ker sem se silno prestrašil." — "Česa si se prestrašil?" — "Da me ne bi obsodili." — "Kako si se mogel prestrašiti, ako se zavedaš, da si nedolžen?" — Veruj mi, Zosimov, ali ne veruj, ta vprašanja so mu stavili in to doslovno v takšnih izrazih; vem to z gotovostjo, ker sem slišal iz zanesljivega vira. Kaj praviš k temu ti?"

"Ko bi teh dokazov ne bilo!"

"Jaz pa zdaj ne govorim o dokazih, marveč o tem, kako umevajo bistvo stvari! Hudiča vendar! . . . Stiskali in gnetli so ga tako dolgo, da je priznal, da ni našel uhane na podu, nego v "kvartirju", kjer sta z Mitrejem pleskala. — "Kako to?" — "Takole: z Mitrejem sva barvala ves dan, do osmih zvečer in že sva se pripravljala, da odideva, kar vzame Mitrej čopič, pa mi potegne z barvo po obrazu; z barvo mi potegne po obrazu in zbeži, jaz pa za njim. Za njim sem stekel in kričal na vse grlo; ko pa prideva s stopnic v vežo, naletim v naglici na hišnika in nekaj gospodov; koliko jih je bilo, tega se ne spominjam; hišnik me je zato ozmerjal in tudi drugi hišnik se je hudoval, kakor tudi neki gospod z damo, ki je stopil ravno takrat v hišo; hud je bil zato, ker sva bila z Mitko napoti. Jaz sem prijel Mitko za lase, vrgel ga na tla in ga začel pestiti; tudi Mitka je zgrabil mene od spodaj za lase ter me začel nabijati. Tega pa nisva delala iz jeze, ampak iz same ljubezni, kar za šalo. Nato pa se mi je Mitka izvil, stekel na ulico in jaz za njim; toda nisem ga dohitel in vrnil sem se v stanovanje, ker je bilo treba pobrati orodje. Začel sem pobirati in čakal Mitreja, ako pride nazaj. Tedaj pa sem stopil na mostovžu, v kotu za vrati na tisto škatlico. Ko pogledam, jo vidim ležati v papir zavito na tleh. Odvijem jo in vidim, da ima takšne majhne kaveljčke — in ko jih odprem, najdem v škatlici — uhane" . . ."

"Za vrati? Za vrati? Za vrati je ležala?" je zdajci kriknil Razkolnikov, gledaje na Razumihina z motnim, prestrašenim pogledom, ter počasi sedel na divanu in se opri na roko.

(Dalje prihodnjič.)

Ustavi srbež?

Ne prenašajte ker je nevarno! Za hitro pomoč proti srbečici, namažite s Severovo Esko. Je zelo kleclilno in blažilno, ter ustavi nadležno vrtenje. Dobite ga v vaši lekarni.

SEVERA'S ESKO

Nuga-Tone zida zdravje in moč.

Mr. Clarence E. Vasey, Great Falls, S. C. se počuti zelo hvaležnim zato, kar je Nuga-Tone napravil za njega in šeli, da vsakdo lovalcem Nuga-Tone sledeče: "Jaz iz srca priporočam Nuga-Tone vsakomur, ki je onemogel. To je napravilo vse kar ste rekli, da napravi."

Nad milijon ljudi je pronašlo, da je Nuga-Tone čudovito zdravilo, ker vam povrne moč in zadovoljnost, vsled tega neznamerite poskusiti ako ste slabi, vas boli, ste onemogli, imate zaprtnico, glavobol, omotico, slab tek do jedi, pokvarjene živilske organe, nimate dobrega spanja, ali ako se počutite zmučeni in slabi. Vi lahko dobite Nuga-Tone kjerkoli se prodajajo zdravila. Ako vaš trgovec nima tega v zalogi, recite mu naj to naroči za vas iz zaloge na debelo. (Adv.)

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30-1929) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker si bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo $4.80 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.75. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno $5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto $6.30.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna $2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna $1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna $1.50, skupaj vrednost $5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto $6.30.

To velja za člane S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo $7.50.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupno vrednosti za $2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HRBTENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto $3.90. Nečlani pošljejo $4.50. Ali pa za $2.90 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani $3.50.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošiljam $.....

Ime .....

Naslov .....

Država..... Čl. društva.....

Ta znižana cena knjig Književne Matice SNPJ.

VELJA DO 1. JULIJA 1929

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in morali bi jih imeti v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENCI—ta knjiga obsega 682 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna $5.00—sedaj $1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnili, vredna $2.00—sedaj.....50c

ZAKON BIOGENEZIJE—ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna $1.50—sedaj 50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameriških frančiškanov in doživljaji rojaka, vsebuje precej slik, vredna $1.50—sedaj 50c

ZAJEDALCI—povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna $1.75—sedaj.....50c

JIMMIE HIGGINS—zanimiva in krasna povest, spisal dobroznani pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna $1.00—sedaj.....50c

Odtrgajte ta listek, priložite potrebno svoto v pismo in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošiljam svoto $..... kot naročilo za sledeče knjige:

.....

.....

.....

.....

Knjige pošljite na naslov:

Ime..... Naslov.....

..... Mesto..... Država.....

Priloženo vam pošiljem tudi naročnino za list Prosveta svoto $.....

Člani S. N. P. J. plačajo za celo leto $4.80, za pol leta $2.40 in ne člani pa $6.00 oziroma $3.00 za naročnino. (To velja izvzemši Chicago, Cicero in inozemske države.)